

Råd om etisk standard i foretak og selskap

Kommuner har overordnet ansvar for hele kommunens virksomhet, også den delen som er organisert i egne foretak og selskap. Kommunesektorens etikkutvalg har gitt noen anbefalinger og råd for etikkarbeidet i disse virksomhetene.

Det finnes om lag 2800 kommunale selskap og foretak i Norge, med en kommunal eierandel på minst 50 prosent. Disse forvalter store verdier på vegne av fellesskapet. Til tross for en noe fristilt status er det likevel kommunestyret og fylkestinget som har det overordnede ansvaret.

Europarådet har pekt på risiko for korrupsjon og uetisk atferd som ligger i en økende fragmentering av lokal styring, blant annet i form av at offentlige tjenester utkontrakteres. At aktiviteter flyttes fra kommunen og ut i selskap, gjør at grensene mellom offentlig og privat i mange henseender blir utydelige. Det betyr at også risiko for korrupsjon og uetisk atferd spres.

Kommunesektorens etikkutvalg har laget et notat som kan understøtte arbeidet med etikk og anti-korrupsjon i foretak og selskap. Utvalget viser hvilke verktøy KS tilbyr, beskriver noen eksempler og spørsmål til refleksjon.

Etikkutvalget har også utarbeidet 12 råd som kan være nyttige i arbeidet med å sikre høy etisk standard i foretak og selskap:

1. Folkevalgte i kommunestyre/fylkesting bør ikke sitte i styrene i kommunale foretak, kommunale selskaper eller interkommunale selskaper. Kommunestyret bør kjenne til utfordringer som kan oppstå når folkevalgte i kommunestyret sitter som styremedlemmer i disse, for eksempel spørsmålet om habilitet.
2. Styremedlemmer i kommunale foretak og selskap bør få tilbud om opplæring i rollen som styremedlem.
3. Kommunale foretak og selskap bør ha egne etiske retningslinjer, ev. bør kommunens etiske retningslinjer også omfatte foretak og selskap.
4. Kommunen bør utarbeide eierskapsstrategi, og lage rutiner som sikrer at denne og eiermelding følges opp og behandles i kommunestyret, for eksempel ved årlige «tilstandsrapporter».
5. Det bør arrangeres jevnlige eiermøter og eierdager mellom relevante representanter fra

kommunen som eier, og styret og daglig leder i foretakene/selskapene.

6. Det er kommunestyret eller kommunerådet som organ som er eier og utøver eirollen. Det forutsetter god kommunikasjon om og mellom kommunestyret og representantskap/generalforsamling, samt at stemmegivning er politisk forankret i kommunestyret. Kommunestyret bør forholde seg aktivt til årsberetninger o.l. fra kommunale foretak og selskaper.
7. Ved etablering av foretak og selskaper, valg av styre o.l. bør kommunestyret rette oppmerksomhet mot hvordan eirollen skal ivaretas, om betydningen av vedtekter og selskapsavtaler, samt hensyn til åpenhet, informasjon, roller og habilitet med videre.
8. Kommunen som eier bør gi noen retningslinjer for styremedlemmers godtgjøring.
9. Gjennom eierskapsmelding eller annet bør kommunestyret fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap. Det kan for eksempel gis forventninger om følgende:
 - samfunnsansvarlig drift
 - at selskapene har antikorrupsjonsprogram og tiltak for å hindre arbeidslivskriminalitet
 - at selskapene jevnlig bytter revisor
 - at selskapene har eget etisk regelverk
 - at FNs bærekraftsmål er en del av rammen for virksomheten
10. Kontrollutvalget er et viktig redskap for kommunestyret, og bør brukes aktivt. Gode rammebetingelser er viktig slik at utvalget kan utøve sin funksjon på en god måte.
11. Kommunestyret bør bidra til at det gjennomføres jevnlige risiko- og vesentlighetsanalyser med henblikk på uetisk atferd og korrupsjon.
12. Styremedlemmer i kommunalt foretak og selskap bør registreres i KS styreverregister.

Kilde: KS